

A könyvtárak és a tájékoztatási intézmények érdekeltsége részint a 261. számú *mikrográfiai* és a 242. számú *információs és dokumentációs* albizottságban a legerősebb, szinte kizárólagos. (Érintőlegesen más albizottságok is foglalkoznak könyvtári-tájékoztatási szempontból figyelembe vehető szabványok készítésével.)

A mikrográfiai albizottság a mikroformák és berendezések méreteivel és jellemzőivel, a mikrodokumentumok használatával, a szakterminológiával és a mikrofilmezés jogi kérdéseivel foglalkozik. E terület szabványosításának intézésével egyfelől az *optikai*, az *irodatechnikai* és az *információs-dokumentációs* albizottsággal kooperál. Nemzetközi partnere az ISO/TC 171. Jelenleg 37 mikrográfiai norma hatályos, és 5–6 újabb szabvány van előkészületben.

Az információs és dokumentációs albizottság hatáskörébe a dokumentumok szerkezetével, identifikálásával és leírásával, a kódolással, az átirással, az információkereső nyelvekkel, a dokumentumok megőrzésével és a számítógépek könyvtári-információs alkalmazásával kapcsolatos kérdések

szabványosítása tartozik. Az albizottság képvisleti összetétele megfelel e tág hatáskörnek: benne a nemzeti könyvtár és a vezető könyvtárak és információs központok, valamint a rokon területeken működő intézmények képviseltetik magukat. Az albizottság eddig az ISBN, a folytatólagos dokumentumok leírása, a címlap elemei, országcódok, a csereformátum, a matematikai jelek használata a csereformátumban szabványt fogadta el. Tervezet formájában található az ISMN, az elektronikus dokumentumok leírása, a nyelvi kódok, az ISSN, valamint három, a mikrográfiai albizottsággal közös technológiai szabvány.

A kulturális és művészetügyi miniszter eddig csak az ISBN alkalmazását tette kötelezővé, és arra készül, hogy ugyanezt tegye a várható ISSN szabvánnyal. Megjegyzendő még: a régi rendszerben született szabványok mindaddig érvényesek maradnak, ameddig új szabvány nem váltja fel őket.

/DZIOSA, Natalia: Normalizacja w zakresie informacji naukowej i bibliotekarstwa. = Bibliotekarz, 4. sz. 2000. p. 19–21./

(Futala Tibor)

A nyelv az olvasószolgálati könyvtárosok munkaeszköze

A szakirodalomban viszonylag ritkán vetődik fel, hogy az olvasószolgálati munkában milyen sok múlik a munkatársak nyelvhasználatán. Az olvasók, akár megtervezett rendezvényeken találkoznak a könyvtár személyzetével, akár – s ez a túlnyomó rész – spontán módon az egyéni könyvtárhasználat velejárójaként, először nem is annyira a könyvtárosi közlések tartalmán, mint inkább formáján keresztül éreznek rá az elindult kommunikáció érdemi vagy nem érdemi voltára, arra, hogy egyáltalán hasznos vagy kellemes lehet-e számukra a beszédbe elegyedés.

Az olvasóval való nyelvi kommunikáció egyfelől a könyvtáros nyelvtanilag gáncstalan közlésmódjától függ. A nyelvi normák megsértése, a helytelen hangsúlyozás a beszélgetőpartnerben kínos benyomásokat kelt vagy kelthet. Ez nem jelenti azt, hogy a könyvtáros – módjával – ne élhetne nyelvjárási fordulatokkal, amelyek szerencsésen színesítik a meghatározó módon az irodalmi nyelvvél alapvetően kvadráló beszédét. Kerülni kell viszont az olvasó által nem ismert szakzsargont, aminek

hallatán beszélgetőpartnerünk elbizonytalanodik, vagy éppen megfordítva: mélyen megveti az ilyen kollégát.

A nyelvi kommunikáció sikeres viteléhez másfelől a nyelvhasználati kedvesség járul hozzá. Ha a könyvtárosnak, ami igencsak gyakran megesik, az olvasó számára „nemszeretem” dolgokat kell mondania, kerülje az olyan ráförmedéseket, mint amilyen pl.: „ezt a művet nem kölcsönözheti ki”, „roszszul töltötte ki a kártyát”, azért nem kapta meg, amit keresett” stb. Ehelyett a könyvtáros a közlést – közbevetett fordulatok alkalmazásával – tegye „redundánsabbá”, olyanná, ami nem hat már-már kérdőre vonásként, fenyegetésként. És persze: ezt a megszélesített közlést is modulált hangon kell előadni.

/ALTUHOVA, G.: Reč' kak instrument professii. = Biblioteka, 5. sz. 2000. p. 65–67./

(Futala Tibor)